

Nr 66.

Av herr **Thapper m. fl.**, om inrättande av en kvinnlig befattning i
25 lönegraden hos civilförsvarsstyrelsen.

Sedan civilförsvarsstyrelsen vid olika tillfällen till Kungl. Maj:t anmält, att styrelsens nuvarande personal icke är tillräcklig för att fullgöra styrelsen åvilande arbetsuppgifter, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 på styrelsens begäran uppdragit åt statens organisationsnämnd att verkställa en organisationsundersökning av civilförsvarsstyrelsen och statens brandinspektion. Med anledning härav har civilförsvarsstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1953/54 icke ansett sig böra förelägga Kungl. Maj:t egna förslag beträffande styrelsens personalorganisation i annan mån än som styrelsen funnit absolut oundgängligt. Då resultatet av förenämnda undersökning troligen icke kan komma att påverka styrelsens organisation förrän med ingången av budgetåret 1954/55, har styrelsen funnit nödvändigt att redan nu föreslå inrättandet av en ny befattning i 25 lönegraden.

I sin motivering till denna tjänst, vars innehavare bör vara kvinna, redogör civilförsvarsstyrelsen för det sedan våren 1951 bedrivna samarbetet mellan civilförsvarsstyrelsen och kvinnoorganisationerna. Vid sagda tidpunkt knöts till styrelsen ett kvinnoutskott, vari ingå representanter för de stora fackliga, politiska och ideella kvinnoorganisationerna. Utskottet har till uppgift att lämna civilförsvarsstyrelsen råd i frågor, som beröra kvinnornas medverkan i civilförsvaret, samt att inom sina respektive organisationer verka för ökad förståelse och ökad insats för civilförsvaret. På kvinnoutskottets initiativ ha inom de flesta län bildats kvinnliga civilförsvarskommittéer med liknande sammansättning som utskottets och med motsvarande uppgifter visavi länsstyrelserna. Civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott och kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen utgöra sålunda det organisatoriska underlaget för samarbetet mellan civilförsvarsstyrelsen och kvinnoorganisationerna. Civilförsvarsstyrelsen har nu att utreda och taga ståndpunkt till förslag och idéer rörande kvinnornas medverkan i civilförsvaret, vilka framföras från kvinnohåll. Styrelsen, som funnit kvinnoutskottets verksamhet vara av stort värde, anför allvarliga betänkligheter mot att en organisation, som i så hög grad som civilförsvaret bygger på kvinnornas medverkan, med nuvarande personal i den centrala myndigheten icke kan tillmötesgå de berättigade krav på bearbetning och lösning av de problem kvinnovärlden aktualiserar inom civilförsvaret.

I årets statsverksproposition (XI ht s. 343 o. 344) anför departementschefen bl. a. följande:

»En stor del av civilförsvarets uppgifter i krig kommer att fullgöras av kvinnor. Det är därför av utomordentlig betydelse att redan i fred informera kvinnorna om och intressera dem för denna verksamhet. Detta sker bäst genom att upprätthålla en fortlöpande kontakt mellan de olika civilförsvarsmyndigheterna och kvinnorna i gemen via de olika kvinnoorganisationerna.

Civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott och de kvinnliga civilförsvarskommittéerna i länen ha därför enligt min mening en viktig uppgift att fylla som kontaktorgan.»

Den föreslagna personalutökningen förklarar sig departementschefen med hänsyn till den pågående organisationsundersökningen dock icke kunna biträda.

Med den ändrade karaktär krigshandlingarna och stridsmedlen antagit under och efter det senaste världskriget har bl. a. följt, att ett effektivt civilförsvaret med nödvändighet måste hålla en hög såväl materiell som personell beredskap. För närvarande uppgår den i civilförsvaret inskrivna personalen till i runt tal 900 000 personer, av vilka över 50 procent eller cirka en halv miljon utgöres av kvinnor. Man räknar med 10 procents årlig omsättning av personalen, vilket innebär att omkring 50 000 kvinnor årligen skola rekryteras och utbildas för civilförsvaret.

Den omständigheten att civilförsvaret rekryterar sin personal med civilförsvarsplikt får icke medföra, att man underskattar värdet av en frivillig anslutning grundad på en positiv inställning till civilförsvaret. Det var i syfte att uppnå en sådan inom den samlade kvinnovärlden som civilförsvarsstyrelsen — närmast såsom en följd av de demokratiska partiledarnas appell till Sveriges kvinnor i december 1950 — bildade sitt kvinnoutskott. Det ökade intresse och den ökade vilja till insats för civilförsvaret, som kommit till synes genom detta utskott och de förut omnämnda länskommittéerna, kunna icke bringas till positivt resultat med mindre civilförsvarsstyrelsen är i stånd att hålla en kontinuerlig kontakt med kvinnovärlden och att bearbeta och lösa de problem, som föreläggas styrelsen därifrån. Detta kan icke ske inom styrelsens nuvarande personalram. Om möjlighet icke gives civilförsvarsstyrelsen att stödja de nybildade kontaktorganen i deras strävan att förmedla upplysning om civilförsvaret, att rekrytera »rätt kvinna på rätt plats» — en även ur totalförsvarets synpunkt ytterst angelägen uppgift — och att söka stimulera kvinnor att genomgå civilförsvarets instruktörsutbildning (knappt 10 procent av civilförsvarets instruktörskader utgöres av kvinnor), löper det hittills nedlagda arbetet härpå risk att helt äventyras.

Här må vidare erinras om att personalen inom utrymnings- och socialtjänsten — den numerärt sett största av civilförsvarets tjänstegrenar —

samt sjukvårdstjänsten till 75 procent rekryteras bland kvinnorna. Lika naturligt som det är, att de som skola taga hand om skadade, evakuerade och hemlösa äro kvinnor med dessas speciella fallenhet för dylika uppgifter, lika naturligt synes det vara, att vissa i samband med verksamheten inom dessa tjänstegrenar förekommande frågor handläggas inom civilförsvarsstyrelsen av en kvinnlig tjänsteman.

Under 1940-talets beredskapsår åtnjöt dåvarande Kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation ett årligt statsanslag på 45 000 kronor. I jämförelse härmed framstår civilförsvarsstyrelsens begäran om inrättande av en kvinnlig befattning, avsedd bl. a. för kontakten mellan civilförsvaret och kvinnorna, såsom blygsam. Av den omständigheten, att stormakterna i dag icke befinna sig i krig med varandra, må man icke förledas att betrakta läget i världen som annat än ytterst labilt. Vad som inom ramen för rimliga statsutgifter kan göras för att stärka vårt totala försvar synes därför vanskligt att nu underlåta. Att i dagens läge — i önskan att avvakta resultatet av en organisationsundersökning, som icke kan väntas bli färdig förrän tidigast om ett år — uppskjuta lösandet av frågor, som sammanhänga med kvinnornas viktiga medverkan i landets civilförsvaret, och därmed riskera att äventyra ett redan uppnått resultat, kan icke anses försvarligt.

Under åberopande av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte medgiva inrättandet av en kvinnlig befattning i 25 lönegraden hos civilförsvarsstyrelsen med uppgift att främst handlägga ärenden, som ha samband med kvinnornas medverkan i civilförsvaret.

Stockholm i januari 1953.

Fridolf Thapper.

Märta Öberg.

Karin Wetterström.

Elis Håstad.

Elsa Johansson.

Manne Ståhl.
